

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

65. aastakäik

26. august 2022

Sisukord

IV Teave

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2022/C 322/01 Euro vahetuskurss — 25. august 2022 1

Nõukogu

2022/C 322/02 Nõukogu järeldused elanikkonnakaitse tegevuse kohta kliimamuutuste kontekstis 2

V Teated

MUUD AKTID

Euroopa Komisjon

2022/C 322/03 Sellise koonddokumendi avaldamine, mida on muudetud pärast väikese muudatuse heakskiitmist kooskõlas määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 teise lõiguga 6

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskurss ⁽¹⁾

25. august 2022

(2022/C 322/01)

1 euro =

Valuuta	Kurss	Valuuta	Kurss		
USD	USA dollar	0,9970	CAD	Kanada dollar	1,2881
JPY	Jaapani jeen	136,07	HKD	Hongkongi dollar	7,8234
DKK	Taani kroon	7,4374	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,6006
GBP	Inglise nael	0,84293	SGD	Singapuri dollar	1,3857
SEK	Rootsi kroon	10,5525	KRW	Korea vonn	1 331,98
CHF	Šveitsi frank	0,9616	ZAR	Lõuna-Aafrika rand	16,7903
ISK	Islandi kroon	140,30	CNY	Hiina jüaan	6,8317
NOK	Norra kroon	9,6400	HRK	Horvaatia kuna	7,5140
BGN	Bulgaaria leev	1,9558	IDR	Indoneesia ruupia	14 753,15
CZK	Tšehhi kroon	24,648	MYR	Malaisia ringit	4,4586
HUF	Ungari forint	408,93	PHP	Filipiini peeso	55,842
PLN	Poola zlott	4,7578	RUB	Vene rubla	
RON	Rumeenia leu	4,8758	THB	Tai baat	35,732
TRY	Türgi liir	18,1120	BRL	Brasiilia reaal	5,0879
AUD	Austraalia dollar	1,4306	MXN	Mehhiko peeso	19,8132
			INR	India ruupia	79,6555

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

NÕUKOGU

Nõukogu järeldused elanikkonnakaitse tegevuse kohta kliimamuutuste kontekstis

(2022/C 322/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse järgmist:

I. SISSEJUHATUS

1. TULETADES MEELDE, et ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 sätestatud kestliku arengu eesmärgid, Pariisi kliimakokkulepe ja Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik (2015–2030) hõlmavad eesmärki vähendada kliimakatastroofide ohtu;
2. VÕTTES ARVESSE Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklit 196, milles julgustatakse liikmesriike õnnetustele reageerimisel koostööd tegema, ja ELi toimimise lepingu artiklit 222, milles on sätestatud, et kui liikmesriik langeb õnnetuse ohvriks, tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt;
3. VÕTTES ARVESSE, et liit on rohelise kokkuleppega sõnaselgelt seadnud prioriteediks rohepöörde ja elurikkuse kaitse, võttes arvesse määruses (EL) 2021/1119 osutatud kliimaneutraalsuse eesmärki ning taastepaketiga toetatavat projekti keskkonnahoidlikuma ja vastupanuvõimelisema Euroopa loomiseks, mis on paremini valmis praeguste ja tulevaste probleemidega toimetulekuks, muu hulgas oma välistegevuse raames;
4. RÕHUTADES, ET liidu elanikkonnakaitse mehhanismil, mis loodi 2001. aastal ja mida tugevdati eelkõige 2013., 2019. ja 2021. aastal, on üha suurem roll Euroopa reageerimisel loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud õnnetustele, et liidu elanikkonnakaitse mehhanismi hiljutises muudatuses on seatud õnnetustele vastupidavuse eesmärgid, mis põhinevad praegustel ja tulevikku suunatud stsenaariumidel, ning et see mehhanism aitab kaasa liidu üldiste kliima ja elurikkuse valdkonna rahastamiseesmärkide saavutamisele;
5. TULETADES MEELDE nõukogu 4. juuni 2009. aasta järeldusi, milles käsitletakse teadlikkuse tõstmist kodanikukaitsest, 30. novembri 2009. aasta järeldusi Euroopa Liidus katastroofide ennetamist käsitleva ühenduse raamistiku kohta ja 3. oktoobri 2011. aasta järeldusi vabatahtliku tegevuse rolli kohta sotsiaalpoliitikas, milles rõhutatakse, et vabatahtlik tegevus toob kasu vabatahtlikele, kogukondadele ja ühiskonnale tervikuna; Euroopa solidaarsuskorpuse loomist 2018. aastal; kodanikuühiskonna ja kodanike tähtsust turvalisuse ja vastupanuvõime suurendamisel ning liidu kohustusi seoses Euroopa noorteaastaga 2022;
6. TULETADES MEELDE nõukogu 3. juuni 2021. aasta järeldusi „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ ning 23. novembri 2021. aasta järeldusi tulevaste kriiside suhtes valmisoleku, reageerimisvõime ja vastupanuvõime suurendamise kohta;
7. MÄRKIDES, et kliimamuutuste mõju on ilmne ning kliimamuutustega seotud äärmuslikud nähtused muutuvad üha sagedasemaks, intensiivsemaks ja püsivamaks, suurendades nii inimkaotuste ning materiaalse ja loodusele tekkiva kahju riski, ning rõhutades, et liikmesriigid peavad selles valdkonnas meetmeid võtma;
8. TUNNISTADES teaduslikke hinnanguid kliimamuutuste, selle mõju ja võimalike tulevaste riskide kohta ning ÜRO valitsustevahelise kliimamuutuste töörühma esitatud kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise võimalusi;

9. TUNNISTADES Euroopa elanikkonna ja piirkondade haavatavust nende mitmekesisuses, eelkõige seoses Vahemere piirkonna, mägi- ja metsaalade, lammide, merede, rannikute ja saarte, Arktika piirkondade ning äärepoolseimate piirkondade ja linnapiirkondadega;
10. MÄRKIDES liidu makropiirkondlike strateegiate kui ühe välispoliitika vahendi olulist rolli kliimamuutuste mõjuga toimetulemisel ja vastupanuvõime tugevdamisel,

II. EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

1. KINNITAB TAAS solidaarsuse põhimõtet kliimamuutustest tulenevate väljakutsete käsitlemisel liidus ja kogu maailmas;
2. TULETAB MEELDE liikmesriikide esmast vastutust oma inimeste, keskkonna ja vara, sealhulgas kultuuripärandi kaitsmise eest;
3. RÕHUTAB üldsuse ja vabatahtlike osalemise rolli, mis, nagu on juba rõhutatud eespool nimetatud 3. oktoobri 2011. aasta järeldustes, aitab kaasa kodanikuaktiivsuse, demokraatia ja sotsiaalse sidususe arendamisele ning seeläbi liidu põhiväärtuste ja aluspõhimõtete rakendamisele, samuti vastupanuvõime suurendamisele elanikkonnakaitse valdkonnas;
4. LEIAB, et kliimamuutuste tõttu peavad liikmesriigid ja liidu institutsioonid olema valmis võitlema astmelise mõjuga ulatuslike sektori- ja piiriüleste õnnetustega, mis võivad toimuda samaaegselt ja üha sagedamini nii liidus kui ka väljaspool seda ning mille tagajärjed võivad tõsiselt mõjutada inimeste elu ja tegevust ning elurikkust;
5. MÄRGIB, et liit peab välja töötama sidusama ja ennetavama süsteemse lähenemisviisi, et suurendada vastupanuvõimet kliimamuutuste tagajärgedele katastroofide ohjamise tsükli kõikides etappides, mis hõlmab ennetamist, valmisolekut, reageerimist ja taastumist;
6. RÕHUTAB teadmiste, oskusteabe ja innovatsiooni ning liikmesriikide ja komisjoni saadud õppetundide jagamise ja koondamise tähtsust;
7. TUNNISTAB, et liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide poolt kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks võetavate meetmete eesmärk peaks olema täiendada liidu jõupingutusi katastroofiohu juhtimise valdkonnas, pidades silmas kliimamuutustega kohanemist käsitlevat ELi strateegiat;
8. RÕHUTAB, et on oluline omada piisavalt rahvusvahelist lähetamist võimaldavat suutlikkust liikmesriikides, ELi elanikkonnakaitse ühisressursi ning strateegilist Euroopa suutlikkusreservi (rescEU), millega saab kiirelt ja tõhusalt kliimamuutustega seotud katastroofidele reageerida juhul, kui hädaolukorra ulatus ületab riigi suutlikkust sellele reageerida;
9. MÄRGIB, et liidu elanikkonnakaitse mehhanismil on oluline roll katastroofide ohjamisel, see tugevdab liidu partnerlusi ja aitab kaasa Euroopa elanikkonnakaitse kultuuri loomisele;
10. KUTSUB liikmesriike ÜLES:
 - a) **võtma** katastroofide ohjamise tsükli **arvesse** kliimamuutustega seotud riske, kasutades näiteks komisjoni ja Euroopa Keskkonnaameti ühiselt loodud vahendeid, nagu kliimamuutustega kohanemise Euroopa platvormi (Climate-ADAPT);

- b) **edendada** tööd ja teadusuuringuid selle kohta, kuidas analüüsida kliimamuutuste mõju ja lisada see liikmesriikide katastroofiohu juhtimise süsteemidesse; võtma seda tööd ja teadusuuringuid arvesse liikmesriikide riiklikes riskihindamistes, riskijuhtimissuutlikkuse hindamise edasiarendamisel ja riskijuhtimise planeerimise parandamisel, nagu on ette nähtud liidu kodanikukaitse mehhanismi käsitleva otsuse nr 1313/2013/EL artiklis 6;
- c) **toetama ja koondama** teadusuuringuid ja innovatsiooni, et parandada liikmesriikide elanikkonnakaitse alast suutlikkust kliimamuutuste kontekstis, eelkõige liidu elanikkonnakaitse teadmusrõrgustiku (edaspidi „teadmusrõrgustik“) kaudu ning sellega seoses tippkeskuste, ülikoolide, teadlaste ja teemarühmade või eksperdikeskuste kaudu;
- d) **soodustama** kliimamuutuste kontekstis investeringuid elanikkonnakaitse valdkonna teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning mobiliseerima asjakohased Euroopa rahalised vahendid;
- e) **töötama välja** asjakohased ennetus- ja valmisolekumeetmed, tagades muu hulgas piisava suutlikkuse, mis on suunatud sellistele kliimamuutustest tulenevatele riskidele nagu metsatulekahjud ja üleujutused, mis mõlemad kujutavad endast liidu kodanikele suurenevat ohtu;
- f) **jätkama** sellega seoses ELi elanikkonnakaitse ühisressursi ja rescEU suutlikkuse arendamist, tuginedes muu hulgas otsuse nr 1313/2013/EL artiklis 10 sätestatud praegustele ja tulevikku suunatud stsenaariumidele, võttes arvesse kindlakstehtud ja tekkivaid riske ning üldist suutlikkust ja puudujääke liidu tasandil, eelkõige metsatulekahjude õhust kustutamise, keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaintsidentide, erakorralise meditsiiniabi ning transpordi, logistika ja peavarju valdkonnas;
- g) **muutma** elanikkonnakaitseoperatsioonid keskkonnahoidlikumaks ja kestlikumaks katastroofide ohjamise tsükli kõigis etappides ning edendada teadusuuringuid, innovatsiooni ja teadmiste jagamist;
- h) **võtma** arvesse keskkonna- ja kliimamuutuste mõju liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu abi andmisel, eelkõige vajaduse korral vahendeid koondades;
- i) **toetama** kliimamuutustega seotud riskidega kokkupuutuva elanikkonna valmisolekut ja vastupanuvõimet, kasutades selleks konkreetset teavitamist, harimist, koolitamist ja õppusi, mis võivad hõlmata riiklikku ja piirkondlikku tasandit ning isegi piiriülest mõõdet, pöörates erilist tähelepanu konkreetsete haavatavustega inimestele;
- j) **tugevdama** vabatahtlike organisatsioone kui elanikkonnakaitse lahutamatu osa;
- k) **kaaluma** sellega seoses asjakohasel juhul ja kohalike ametiasutustega kooskõlas spontaansete algatuste **integreerimist** reageerimisoperatsioonidesse;
- l) **rõhutama**, kui tähtis on kodanike enda panus oma turvalisusse ja vastupanuvõimesse, ning innustama mis tahes algatuste tegemist, mille eesmärk on väärtustada, tunnistada ja edendada asjakohasel juhul õigusraamistiku kaudu nende aktiivset osalemist katastroofidele reageerimise alastes vabatahtlikes tegevustes ja kokkulepetes;
- m) **võtma** sellega seoses **arvesse** noorte erilist rolli;
- n) **edendada** nende kodanike tegevust, kes enda turvalisuse ja vastupanuvõime tagajatena või riiklike või kohalike tsiviilstruktuuride liikmetena panustavad aktiivselt elanikkonnakaitseesse järgmise kolme mõõtme kaudu:
- i) hoiatamine: selle selgitamine, millised on eri institutsioonide rollid ja kohustused mõjutatud inimestele suunatud hoiatuste väljastamisel, sealhulgas kasutades tänapäevast info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat;
- ii) teabe esitamine: üldsuse teadlikkuse tõstmine kaasnevatest riskidest, eelkõige valdkondades, mis on kliimamuutuste mõjule eriti avatud, levitades avalikku teavet ja korraldades koolitusi, kaasates muu hulgas ka vabatahtlikke;

- iii) mobiliseerimine: riskienetusalgatustes, katastroofidele reageerimises ja esmaabikoolitustes osalevate kodanike võrgustike, ühenduste ja vabatahtlike innustamine;
- o) **võtma arvesse** pikaajaliste hädaolukordade tähtsust ja suuremaid riske, mida need võivad endast elanikkonnakaitsesüsteemidele nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil kujutada;
- p) **võtma arvesse** kliimamuutuste mõju rahvusvahelistes elanikkonnakaitse meetmetes, tugevdades koostööd ning toetades katastroofi- ja kriisiohjet;
11. KUTSUB komisjoni üles:
- a) **jätkama** korrapärase ajakohastatud valdkondadeülese ülevaate esitamist liidus juhtuda võivatest loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud õnnetustest, võttes arvesse kliimamuutuste mõju, tuginedes liikmesriikide riiklikele riskihindamisaruannetele;
- b) **tagama**, et kliimamuutuste mõju võetakse süstemaatiliselt arvesse kogu katastroofide ohjamise tsükli jooksul;
- c) **tagama**, et liidu elanikkonnakaitse mehhanismis võetakse katastroofide mitmekesisust arvesse nii reageerival ja kohanduval kui ka võimaluse korral ennetaval viisil;
- d) **suurendama** keskkonna- ja kliimamuutuste valdkonna ekspertide kättesaadavust liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames lähetamise eesmärgil;
- e) **edendama** liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ja muude liidu kriisiohjemechanismide vastastikust täiendavust;
- f) **toetama** teadusuuringuid ja innovatsiooni elanikkonnakaitse valdkonnas, koostades eeskätt loetelu olemasolevatest teadmistest, et rikastada teadmusvõrgustikku, katastroofiohu juhtimise teadmuskeskust ja selle raames loodavaid tippkeskusi ning rahvusvaheliste organisatsioonide hallatavaid keskusi;
- g) **tugevdama** ja kohandama liidu katastroofi- ja kriisiohje ning otsuste tegemise toetamise instrumente, vahendeid ja platvorme ühise hädaolukordade side- ja infosüsteemi, Euroopa põuavaatluskeskuse, Euroopa üleujutuste häiresüsteemi, Euroopa metsatulekahjude teabesüsteemi ning Galileo, Copernicuse ja ELi riikliku satelliitside programmide raames;
- h) **parandama** hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse ennetus- ja reageerimissuutlikkust, eelkõige uurides, kuidas paremini kasutada tehnoloogilisi uuendusi, sealhulgas tehisintellekti ja kättesaadavaid andmeallikaid äärmuslike kliimarisikide avastamiseks ja prognoosimiseks;
- i) **edendama** keskkonnahoidlikumaid ja kestlikumaid Euroopa elanikkonnakaitseoperatsioone, toetades teadusuuringuid ja innovatsiooni, andes ülevaate praegusest olukorrast ja koostades suunised heade tavade kohta selles valdkonnas;
- j) **edendama veelgi** kodanikuühiskonna osalemist kliimamuutuste ennetamises ja neile operatiivses reageerimises, toetades kodanike panust nende enda turvalisusesse ja vastupanuvõimesse ning edendades kõiki vabatahtlikkudel põhinevaid katastroofidele reageerimise algatusi kooskõlas riiklike või piirkondlike ametiasutustega, sealhulgas Euroopa auhindade kaudu;
- k) **töötama välja** koolitusprogramme ja õppusi keskkonna- ja kliimakatastroofide ohjamiseks, sealhulgas ELi koolitusprogrammi raames, ning julgustama eksperditeadmiste kättesaadavaks tegemist, et neid liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames kasutusele võtta;
- l) **käsitleva** kliimamuutuste küsimust rahvusvahelistes elanikkonnakaitse alastes tegevustes, sealhulgas edendades kogemuste ja heade tavade vahetamist partneritega, näiteks Lääne-Balkani piirkonnas ja Euroopa naabruspoliitika kontekstis;
12. KUTSUB komisjoni ÜLES andma nõukogule iga kolme aasta tagant esitatavate liidu elanikkonnakaitse mehhanismi aruannete kaudu aru tehtud edusammudest ning kutsub liikmesriike üles komisjoni selle ülesande täitmisel abistama.
-

V

(Teated)

MUUD AKTID

EUROOPA KOMISJON

**Sellise koonddokumendi avaldamine, mida on muudetud pärast väikese muudatuse heakskiitmist
kooskõlas määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 teise lõiguga**

(2022/C 322/03)

Euroopa Komisjon on kõnealuse väikese muudatuse heaks kiitnud kooskõlas komisjoni aasta delegeeritud määruse (EL) nr 664/2014 ⁽¹⁾ artikli 6 lõike 2 kolmanda lõiguga.

Väikese muudatuse heakskiitmise taotlusega saab tutvuda Euroopa Komisjoni andmebaasis eAmbrosia.

KOONDDOKUMENT

„KORČULANSKO MASLINOVO ULJE“**ELi nr: PDO-HR-01351-AM01 – 5.5.2022****KPN (X) KGT ()****1. Nimetus(ed)**

„Korčulansko maslinovo ulje“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Horvaatia

3. Põllumajandustoote või toidu kirjeldus**3.1. Toote liik****Klass 1.5. Õlid ja rasvad (või, margariin, õli jne)****3.2. Punktis 1 esitatud nimetusele vastava toote kirjeldus**

Nimetusega „Korčulansko maslinovo ulje“ tähistatakse ekstra-neitsioliiviõli [termin on muutunud, uus termin on ekstra-väärisoliiviõli], mis on üksnes mehaaniliselt korjates saadud otse oliivipuu viljast.

Turule laskmisel peab toode „Korčulansko maslinovo ulje“ olema järgmiste füüsikalise-keemiliste ja organoleptiliste omadustega:

- vabade rasvhapete sisaldus: $\leq 0,6\%$;
- peroksiid arv: ≤ 12 meq/kg
- K232 $\leq 2,50$
- K270 $\leq 0,22$
- värvus varieerub kuld kollasest roheliseni;

(¹) EÜTL 179, 19.6.2014, lk 17.

- roheline vilja ja oliivilehtede markantne aroom (puuviljasuse keskmine $\geq 2,5$);
- maitse tugev ja ühtlane, püsiva järelmaitsega keskmisest intensiivse mõru ja teravani (keskmine mõrudus ja teravus ≥ 3).

3.3. *Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)*

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ põhitoorained on pärismaiste kultivaride „Lastovka“ ja „Drobnica“ oliivid, mis eraldi või koos peavad tootest moodustama vähemalt 80 %. Punktis 4 määratletud geograafilises piirkonnas kasvatatud muude kultivaride oliivid võivad toote „Korčulansko maslinovo ulje“ jaoks töödeldud kõigist oliividest moodustada 20 %, ning nimetatud osakaal ei tohi oluliselt mõjutada lõpptootte kvaliteeti.

3.4. *Täpsustage tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas*

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ kõik tootmisetapid (maaharimine, oliivide korjamine ja töötlemine) peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas, millele on osutatud punktis 4.

3.5. *Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab*

Õli ladustamine ja villimine peab samuti toimuma määratletud geograafilises piirkonnas, millele on osutatud punktis 4. Tänu sellele säilivad toote iseloomulikud organoleptilised omadused ja kvaliteet, millele dekanteerimine võiks muidu kahjulikult mõjuda. Oliiviõli iga järgnev dekanteerimine väljaspool määratletud geograafilist piirkonda või mandri ja Korčula saare vahelist vähest transpordihendust arvestades kaugel ülemerevedu mõjudeks õli kvaliteedile samuti kahjulikult. Nimetatud põhjustel ei saa toodet villida väljaspool määratletud geograafilist piirkonda. Toode „Korčulansko maslinovo ulje“ lastakse turule kuni 1 l (tumedates) klaasmahutites. Seda liiki toodete jaoks ettenähtud 5 l plekkmahuteid võib kasutada ka juhul, kui pärast avamist ei saa anuma sulguri algset olekut taastada.

3.6. *Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab*

Saagikoristusaasta peab olema esitatud tootetähisel. Iga turule lastud mahuti peab olema varustatud ühise tootetähisega. Ühine tootetähis on esitatud alljärgnevalt.

Kõigil päritolunimetuse kasutajail, kes lasevad toote turule vastavalt selle spetsifikaadile, on õigus kasutada ühist tootetähist samadel tingimustel.

4. **Geograafilise piirkonna täpne määratlus**

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ tootmispiirkond hõlmab kogu Korčula saart, st katastriregistrisse kantud omavalitsusüksusi Vela Luka, Blato, Smokvica, Čara, Račišće, Pupnat, Žrnovo, Korčula ja Lumbarda.

Korčula saart eraldab läänes Hvari saarest 15 km laiune Korčula väin, põhjas Pelješaci poolsaarest 2,5 km laiune Pelješaci väin ning lõunas Lastovo saarest 13 km laiune Lastovo väin.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

Geograafilise piirkonna eripära

Valdavalt kaljumägisel, enamasti kivise maastikuga Korčula saarel on vähe haritavat maad. Põllumaad saadi pärast maapinna kividest puhastamist ja selle terrassideks kujundamist. Põllult korjatud kive kasutati seejärel kuivmüüradena terrassipiireteks. Tänu kuivmüüridele säilis terrassidel viljakas muld; teisiti öeldes välditi sellega põllult vihmaveega mulla minemauhtmist. Kõnealusel kuivmüüridega piiratud terrasspõldudel koosnevad oliivisalud peamiselt pärismaiste sortide „Lastovka“ ja „Drobnica“ puudest.

Põllumaa võib jagada kahte rühma: terrassi-rähkmullad ja põllu-rähkmullad. Rähkmullad koosnevad sageli kaltsiumirikastest leostunud muldadest ja punastest muldadest.

Korčula saarel on pehmete talvede ning kuivade ja soojade suvedega vahemereline kliima. Kõrged keskmised temperatuurid on tingitud pikka aega kestvast päikesepaistest. Korčula saarel on aasta keskmine õhutemperatuur 15,6–16,8 °C. Kõige soojem kuu on juuli, keskmine temperatuur 25,9 °C; kõige külmem kuu on veebruar, keskmine temperatuur 9,1 °C.

Päikesepaiste rohkuse poolest sobib Korčula saar väga hästi oliivikasvatuseks. Juulis on päikesepaistet kõige rohkem (373,7 ehk ligikaudu 12 tundi päikesepaistet päevas) ja detsembris kõige vähem (125,3 ehk neli tundi päikesepaistet päevas).

Aastase sademete hulga poolest on Korčula saare kliima iseloomulikult niiske. Suurem osa sademest langeb aasta külmemal poolel (oktoobrist märtsini), kui sademete keskmine hulk kuus on 80–150 mm, vähem on sademeid juunist augustini, kui sademete keskmine hulk on 30–45 mm.

Meeskonnatöö korraldamine

Korčula saare elanikkonnal on olnud oluline osa saare maastikuilme kujundamisel. Oliivikasvatajad on töötanud kaljumägisel maastikul, muutes selle terrassidega põllumaaks ning kohandades seda kuivmüüridega piiratud oliivisalude kasvatamise kohaks. Küngastel asuvatele terrasspõldudele raske ligipääsu tõttu oli välistatud suurte masinate kasutamine. Oliive korjatakse käsitsi ja mehaaniliste käsitööriistadega.

Eelajaloolistest aegadest alates on Korčula saare omanikud pidevalt vahetunud ning arvukad ajaloosündmused on mõjutanud saare eluolu ja müügililjade arenguteed. Korčula saarel oliivide kasvatamisest ja oliiviõli tootmisest annavad tunnistust rohked ajaloosündmused alates saare asundamisest vanade kreeklaste poolt ning Rooma riigi ja Veneetsia vabariigi korrani. Viimati nimetatud korra ajast säilinud kirjalikes ürikutes on Korčula saare kohta märgitud, et „kui Veneetsia valitsus ostis õli kokku väga madala hinnaga, olid saareelanikud sunnitud sellega salakaubitsema. Kuigi kehtestati ranged karistused, nähtub arvudest, et Korčula saare oliiviõli jõudis isegi kaugele Triesti linna.“ (S. Dokoza, *Iz gospodarske i društvene povijesti Blata do XVIII. st.*, Zbornik radova Blato, 2003).

Toote eripära

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ eripära tuleneb pärismaiste oliivikultivaride „Lastovka“ ja „Drobnica“ sortimendist, mis moodustab 80 % Korčula saarel kasvatatavatest kõigist oliividest.

Teaduslikus uurimuses (Elajografiija otoka Korčule (1995) tõdeb Pavle Bakarić, et pärismaised oliivikultivarid „Lastovka“ ja „Drobnica“ erinevad Korčula saarel kasvatatavatest muudest sortidest („Velika Lastovka“, „Vrtušćica“, „Oblica“) morfoloogiliste, bioloogiliste ja kaubanduslike omaduste poolest. Ta nendib ka, et kõnealused kaks oliivikultivari sisaldavad rohkem õli (16,40–24 %) kui muude kultivaride värsked oliivid.

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ eripära tuleneb selle aroomist (meenutab rohelist vilja ja oliivilehti) ja maitsest (keskmisest tugevani varieeruv ühtlane mõrudus ja teravus), mis on tingitud fenoolide suurest osast. See mõjutab omakorda toote sensoorseid omadusi, st mõrudust ja teravust. Toote eripära on leidnud tõendamist uurimustöös (M. Žanetić, D. Škevin, E. Vitanović, M. Jukić Špika ja S. Perica, Ispitivanje fenolnih spojeva i senzorski profil dalmatinskih dječičanskih maslinovih ulja, *Pomologia croatica* 17. köide, 2011), milles jõuti järeldusele, et sortide „Lastovka“ ja „Drobnica“ oliiviõli sisaldas suuremal hulgal fenooli (rohkem kui 350 mg/kg) kui muud analüüsitud kultivarid („Oblica“ ja „Levantinka“), mille fenoolide üldsisaldus oli 161,15 mg/kg. Samuti leiti, et analüüsitud

kultivaridest sisaldasid sordi „Lastovka“ oliivid kõige suurema hulga hüdroksütürosoole (214,32 mg/kg) ja sordi „Drobnica“ oliivides oli kõige rohkem türosoole (84,37 mg/kg). Tänu sortide „Lastovka“ ja „Drobnica“ oliiviõlis sisalduvatele fenooliühenditele on toode väga oksüdeerumiskindel ja pika säilivusajaga. Fenooliühendite suur sisaldus mõjutab toote „Korčulansko maslinovo ulje“ mörudust ja teravust (keskmine mörudus ja teravus ≥ 3), ning nende kahe näitaja vaheline tasakaal iseloomustab kõige paremini kultivare „Lastovka“ ja „Drobnica“, millest eespool nimetatud õli toodetakse.

Tänapäeval tegelevad Korčula saarel oliivikasvatuse ja oliiviõli tootmisega ligikaudu 1 000 põllumajandusettevõtet ja 10 oliiviõliveskit. Oliivikasvatus on saarel tähtis majandustegevus; nimetust „Korčulansko maslinovo ulje“ kasutatakse tänapäevani kõnekeeles ja turul (tarne- ja lastikiri, Presa d.o.o., Zlokić d.o.o., 2014).

Põhjuslik seos

Toote „Korčulansko maslinovo ulje“ erilised omadused on kujunenud tänu Korčula saare eripärastele mullastiku- ja kliimatingimustele ning inimtegevusele.

Kohalikud elanikud on põllumajanduslikuks tegevuseks muutnud saare kaljumärgise maastiku kuivmüüridest ümbritsetud terrassidega viljakandvateks põldudeks. Terrassidele istutatud oliivisalud koosnevad peamiselt kultivaride „Lastovka“ ja „Drobnica“ oliivipuudest. Müüridest ümbritsetud oliivipuudega terrassid on saare maastiku lahutamatu osa.

Tootjad on valinud kultivarid „Lastovka“ ja „Drobnica“ välja sortidena, mis kõige paremini on kohanenud saare eripäraste mullastiku- ja kliimatingimustega. Kõigist Korčula saarel kasvatatavatest oliividest moodustavad nimetatud kultivarid 80 %.

Tänu geograafilisele asendile on Korčula saarel väga kõrged päevased temperatuurid ja suur on ka päikesepaistelistel tundidel arv. See soodustab oliivide aretamist ja kasvatamist, eelkõige neid, mis kuuluvad sortidesse „Lastovka“ ja „Drobnica“, sest need on väga põuakindlad ja nende koristusperiood on pikk (oktoobrist veebruari alguseni).

Tänu oliivide käsitsi korjamisele on kohalikel tootjail võimalik kindlaks määrata nende ideaalne korjamise aeg. Koristusaja otsene mõju avaldub suure fenoolisisaldusega oliividele, mis annab tootele „Korčulansko maslinovo ulje“ keskmise kuni intensiivse möruduse ja teravusega maitse.

Tänu Korčula saare erilistele ilmastikutingimustele, mis hõlmavad arvukaid päikesepaistelisi tunde ja väheseid sademeid suvel, on kultivaride „Lastovka“ ja „Drobnica“ oliiviõli suurema fenoolisisaldusega. Analüüsides nähtub, et kõnealune fenoolisisaldus on suurem kui muude analüüsitud sortide vastav näitaja, ning seega on toode „Korčulansko maslinovo ulje“ eriliste omadustega.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/proizvodi_u_postupku_zastite-zoi-zozp-zts/lzmijenjena_specifikacija_Korculansko_maslinovo_ulje_012022.pdf

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)